

Protokół kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Środowiskowym Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Chojnie

Jednostka kontrolowana:

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Orłąt 10
74-500 Chojna
zwany dalej ŚDS

Podmiot prowadzący:

Burmistrz Gminy Chojna

Kierownik jednostki:

Małgorzata Korzeniec – Kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy w Chojnie

Zespół kontrolujący:

Ewa Golińczak – główny specjalista w Oddziale Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej, osoba kierująca kontrolą,
Dobrosława Woś – główny specjalista w Oddziale Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej, na podstawie upoważnienia Nr 6/2025 z 7 lutego 2025 r. Kontrolerzy złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z kontroli.
(akta kontroli str. 1 - 3)

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 3-5 marca 2025 r. Czynności kontrolne były prowadzone w Środowiskowym Domu Samopomocy w Chojnie, ul. Orłąt 10, 74-500 Chojna.

Kontrolowana jednostka oraz jednostka prowadząca zostały powiadomione o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285 z późn. zm.).
(akta kontroli str. 4 - 7)

Przedmiot i okres kontroli:

Przedmiotem kontroli były zagadnienia związane z organizacją i funkcjonowaniem środowiskowego domu samopomocy. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2024 r. do dnia zakończenia kontroli.

Ustaień zawartych w protokole dokonano na podstawie informacji udzielonych przez kierownika jednostki, zweryfikowanej dokumentacji oraz oględzin placówki. Kontrola została przeprowadzona w oparciu o Program kontroli kompleksowej środowiskowego domu samopomocy/ ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
(akta kontroli str. 8 - 16)

Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy oraz powiatowych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań z zakresu administracji rządowej zleconych gminie lub powiatowi, na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5 i art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 22 pkt 1 przywołanej ustawy ustalanie sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jest zadaniem wojewody.

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej do zadań wojewody należy nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, a także nad zgodnością zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z wymaganymi kwalifikacjami.

W oparciu o art. 22 pkt 9 przywołanej ustawy do zadań wojewody należy kontrola jakości usług oraz jakości zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami, o których mowa w pkt 8, wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umowy z organami administracji rządowej i samorządowej.

Sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy, tryb kierowania i przyjmowania do środowiskowych domów samopomocy, kwalifikacje osób świadczących usługi oraz standardy usług świadczonych przez domy określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020 r. poz. 249).

Ustalenia ogólne dotyczące zasad funkcjonowania środowiskowego domu samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie został utworzony w 2000 r. jako dział Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie. Na podstawie Uchwały XXXIII/292/2013 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 września 2013 r. w sprawie wyodrębnienia Środowiskowego Domu Samopomocy w Chojnie ze struktur Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie kontrolowana jednostka została wyodrębniona i od 1 stycznia 2014 r. stanowi samodzielną jednostkę organizacyjną Gminy Chojna.

Kontrolowana jednostka posiada statut przyjęty uchwałą XXXIII/293/2013 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 września 2013 r. w sprawie przyjęcia statutu Środowiskowego Domu Samopomocy w Chojnie. Aktualnie Statut obowiązuje w brzmieniu nadanym Uchwałą XXI/163/2020 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 27 sierpnia 2020 r.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie funkcjonuje w oparciu o następujące dokumenty:

- Statut,
- Regulamin Organizacyjny,
- Program działalności, odrębnie dla typów ABC,
- Plan pracy na dany rok.

Program działalności, Regulamin organizacyjny oraz plany pracy dotyczące okresu objętego kontrolą zostały opracowane w uzgodnieniu z Wojewodą Zachodniopomorskim oraz zatwierdzone przez jednostkę prowadzącą – stosownie do zapisów § 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Na podstawie § 25 ust. 1 i 3 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, kierownik domu opracowuje sprawozdanie z działalności jednostki w roku budżetowym i przekazuje właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi urzędu wojewódzkiego oraz jednostce prowadzącej lub zlecającej, w

terminie do 15 lutego po okresie sprawozdawczym. Sprawozdania z działalności kontrolowanej jednostki zostały w okresie objętym kontrolą sporządzone i przekazane do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie oraz do Urzędu Miejskiego w Chojnie w obowiązującym terminie.

Zgodnie z § 6 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy jednostka może zostać zamknięta, na okres nie dłuższy niż 15 dni roboczych w roku kalendarzowym, po uprzednim zasięgnięciu opinii uczestników lub ich opiekunów. Zamknięcie domu może nastąpić po uprzednim poinformowaniu o tym fakcie wydziału właściwego do spraw pomocy społecznej odpowiedniego urzędu wojewódzkiego oraz jednostki prowadzącej lub zlecającej. W kontrolowanym okresie jednostka miała przerwy w działalności: 29 marca, 2 maja, w okresie od 22 lipca do 2 sierpnia oraz 27 grudnia 2024 r.

O przerwach w działalności właściwe podmioty zostały poinformowane.
(akta kontroli str. 17 - 95)

Zgodnie z § 12 ust. 1 i 2 Regulaminu Organizacyjnego bezpośredni nadzór nad bieżącą działalnością jednostki sprawuje kierownik ŚDS, którym jest Pani Małgorzata Korzeniec, pełniąca tę funkcję w całym okresie objętym kontrolą.

Typ domu, liczba miejsc i frekwencja

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie jest placówką typu ABC, a zatem przeznaczony jest dla:

- osób przewlekłe psychicznie chorych,
- osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, jeżeli jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne,
- osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Ośrodek dysponuje 35 miejscami, przeznaczonymi dla mieszkańców Gminy Chojna oraz na podstawie zawartych porozumień dla mieszkańców innych gmin:

- Porozumienia zawartego w dniu 26 sierpnia 2015 r. pomiędzy Gminą Chojna, a Gminą Cedynia,
- Porozumienia zawartego w dniu 16 marca 2021 r. pomiędzy Gminą Chojna, a Gminą Trzcińsko-Zdrój.

Decyzję o przyznaniu usług w Środowiskowym Domu Samopomocy w Chojnie wydaje kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie zgodnie z art. 51b ust. 5 ustawy o pomocy społecznej oraz § 7 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

(akta kontroli str. 96 - 106)

Na dzień 3 marca 2025 r. wydano 34 decyzje przyznające korzystanie z usług ŚDS w Chojnie. Na podstawie Zestawienia uczestników ŚDS w Chojnie wg stanu na dzień kontroli oraz wybranej dokumentacji indywidualnej (zgodnie z doborem celowym określonym w Programie kontroli) nie stwierdzono nieprawidłowości, co do zasadności skierowania uczestników do tej jednostki. Na dzień kontroli uczestnikami ośrodka było 16 kobiet i 18 mężczyzn. 8 osób jest ubezwłasnowolnionych całkowicie, 2 osoby nie są w pełni sprawne ruchowo.

(akta kontroli str. 107 - 111)

Uczestnicy środowiskowego domu samopomocy podzieleni są na 4 grupy 7-10 osobowe, w zależności od stopnia niepełnosprawności i umiejętności. Zmiana składu grupy następuje w przypadku wystąpienia takiej konieczności (np. przyjście nowego uczestnika).

(akta kontroli str. 112)

W okresie objętym kontrolą w sprawozdaniach przekazywanych za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej 12 osób zostało wskazanych przez kierownika ŚDS jako osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi, a 1 osoba została wskazana jako osoba ze spectrum autyzmu. Na dzień kontroli uczestnikami ŚDS w Chojnie było 11 osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i 1 osoba ze spectrum autyzmu.

Zgodnie z Wytycznymi, dotyczącymi kwalifikowania uczestników ŚDS jako osoby ze szczególnymi potrzebami:

- osoby wskazywane jako osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi powinny posiadać aktualne orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz wpisanymi dwoma lub trzema symbolami przyczyny niepełnosprawności,
- osoby wskazywane jako osoby z autyzmem powinny posiadać aktualne orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz symbolem przyczyny niepełnosprawności 12-C,

lub

aktualne orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz symbolem przyczyny niepełnosprawności 01-U lub 02-P lub 10-N lub 11-I, przy czym do takiego orzeczenia niezbędne jest dodatkowo zaświadczenie od lekarza specjalisty w dziedzinie psychiatrii dziecięcej bądź lekarza specjalisty w dziedzinie psychiatrii o rozpoznaniu jednego z zaburzeń określanych jako spectrum autyzmu (w klasyfikacji ICD-10 kategoria F84).

Na podstawie analizy dokumentacji indywidualnej uczestników stwierdzono, że 12 osób posiadało odpowiednie dokumenty potwierdzające występowanie niepełnosprawności sprzężonych, natomiast osoba wskazana jako osoba ze spectrum autyzmu posiadała aktualne orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, wskazanie dwóch symboli niepełnosprawności na orzeczeniu oraz dodatkowo zaświadczenie od lekarza psychiatrii o rozpoznaniu m.in. zaburzenia „autyzm”. Zaświadczenie nie zawierało wskazania rodzaju zaburzenia w klasyfikacji ICD-10 (kategorii spectrum autyzmu). Przyczyną opisanej nieprawidłowości było przeoczenie, a skutkiem brak spełnienia wymogów formalnych.

(akta kontroli str. 113 – 135)

Na podstawie list obecności ustalono, że frekwencja na zajęciach wynosiła:

- w maju 2024 r. – 67,10%.

- w listopadzie 2024 r. – 52,04%,
- w styczniu 2025 r. – 57,14%.

Na podstawie Ewidencji uczestników oraz list obecności stwierdzono, że uczestnicy będący mieszkańcami Gmin z którymi Gmina Chojna podpisała porozumienia nie uczęszczają na zajęcia w okresie wolnym od zajęć szkolnych lub biorą w nich udział 2-3 razy w tygodniu. Przyczyną niskiej frekwencji tych osób w ŚDS jest niezapewnienie przez Gminy ościenne usługi transportowej oraz brak możliwości skorzystania z transportu publicznego. Skutkuje to niewykorzystaniem w pełni miejsc zapewnianych przez ośrodek wsparcia i finansowanych z budżetu państwa oraz brakiem możliwości pełnej realizacji działań przyjętych w indywidualnym planie postępowania wspierająco-aktywizującego. Kierownik ŚDS w Chojnie przedstawiła informacje o podejmowaniu rozmów z przedstawicielami tych Gmin, w celu poprawy frekwencji uczestników na zajęciach. W toku kontroli wskazano na konieczność dalszego podejmowania działań w celu poprawy frekwencji na zajęciach uczestników będących mieszkańcami Gmin ościennych.

(akta kontroli str. 136 – 147)

Zgodnie z § 5 ust. 4 Regulaminu organizacyjnego ŚDS w Chojnie prowadzi działalność od poniedziałku do piątku w godzinach od 7¹⁵ do 15¹⁵.

Na podstawie Harmonogramu dnia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Chojnie należy stwierdzić, że kontrolowana placówka spełnia wymogi określone w § 6 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, zgodnie z którymi dom powinien zapewniać co najmniej 6 godzin zajęć z uczestnikami.

(akta kontroli str. 148)

Struktura zatrudnienia

W Środowiskowym Domu Samopomocy w Chojnie do realizacji zadań związanych ze świadczeniem usług bezpośrednio dla uczestników, na podstawie umowy o pracę zatrudnionych jest 9 osób, w tym: kierownik ŚDS, kierownik Zespołu/starszy technik fizjoterapii, 4 starszych terapeutów (1 osoba przebywająca na długotrwałej nieobecności), terapeuta zajęciowy, opiekun (2 osoby w łącznym wymiarze 1,5 etatu). Dodatkowo na podstawie umowy cywilno-prawnej zatrudnieni są: psycholog (w wymiarze 40 godzin w miesiącu, co odpowiada 0,24 etatu) oraz osoba do prowadzenia zajęć szachowych (w wymiarze 6 godzin w miesiącu, co odpowiada 0,036 etatu). W ŚDS w Chojnie zatrudniona jest także główna księgowa, referent ds. kadr i płac (0,5 etatu), sprzątaczką (0,5 etatu), pomoc kuchenna (0,75 etatu) oraz informatyk (umowa zlecenie).

Zatrudnienie zespołu wspierająco-aktywizującego w ŚDS w Chojnie wynosi łącznie 8,776 etatu, a wliczając wyłącznie osoby świadczące pracę na dzień kontroli zatrudnienie wynosi 7,776 etatu.

Zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy wskaźnik zatrudnienia zespołu wspierająco-aktywizującego powinien wynosić nie mniej niż 1 etat na 7 uczestników w domu typu A oraz nie mniej niż 1 etat na 5 uczestników w domu typu B lub C. Natomiast zgodnie z § 12 ust. 1a cyt. rozporządzenia w przypadku uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu wskaźnik zatrudnienia zespołu powinien wynosić nie mniej niż 1 etat na 3 osoby.

Wyliczony w powyższy sposób wymagany wskaźnik zatrudnienia zespołu wspierająco-aktywizującego w kontrolowanej jednostce w odniesieniu do składu osobowego uczestników na dzień kontroli wynosi 8,17 etatu:

- 12 osób – uczestnicy z niepełnosprawnościami sprzężonymi (4 etaty),
- 18 osób – uczestnicy zakwalifikowani do typu B i C niewykazujący niepełnosprawności sprzężonych lub spektrum autyzmu (3,6 etatu),
- 4 osoby – uczestnicy zakwalifikowani do typu A, niewykazujący niepełnosprawności sprzężonych lub spektrum autyzmu (0,57 etatu).

Należy zatem stwierdzić, że wskaźnik zatrudnienia zespołu wspierająco-aktywizującego w kontrolowanej placówce przy uwzględnieniu wszystkich pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego jest zgodny z obowiązującym standardem, natomiast z wyłączeniem pracowników przebywających na długotrwałym zwolnieniu – nie spełnia standardu. Stwierdzona nieprawidłowość skutkuje brakiem spełnienia wymogów określonych w §12 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Przyczyną opisanej nieprawidłowości są trudności w pozyskaniu pracowników spełniających wymogi kwalifikacyjne, którzy mogliby być zatrudnieni na zastępstwo.

Na dzień kontroli kierownik jednostki spełnia wymogi kwalifikacyjne wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiada dyplom ukończenia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz ponad 3-letni staż pracy w pomocy społecznej. Posiada także kwalifikacje określone w § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, tj. wykształcenie wyższe na kierunku mającym zastosowanie przy świadczeniu usług w domu oraz co najmniej półroczne doświadczenie zawodowe polegające na realizacji usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Przy badaniu kwalifikacji pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego odniesiono się do przepisów dotyczących kwalifikacji pracowników samorządowych, które zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1960 z późn. zm.). Nie wniesiono uwag, co do przygotowania zawodowego pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego.

Na dzień kontroli pracownicy zespołu wspierająco-aktywizującego posiadali co najmniej trzymiesięczne doświadczenie zawodowe w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi, wymagane na podstawie § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 1, 2 i 3 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy pracownicy realizujący treningi umiejętności społecznych posiadali przeszkolenie i doświadczenie w tym zakresie.

Na podstawie § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy szkolenie w zakresie treningu umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej, przeprowadza się dla wszystkich pracowników, przy czym dla osób realizujących te treningi nie rzadziej niż raz na trzy lata. Na podstawie zestawienia „Wykaz pracowników Środowiskowego Domu Samopomocy w Chojnie” oraz udostępnionych w trakcie kontroli certyfikatów i zaświadczeń stwierdzono, że wszyscy pracownicy ŚDS w Chojnie posiadają

przeszkolenie z treningu umiejętności komunikacyjnych. Jak wynika z informacji przekazanej przez kierownika ŚDS trening umiejętności komunikacyjnych realizowany jest przez czterech pracowników. Osoby te uczestniczą w stosownych szkoleniach nie rzadziej niż co 3 lata, zgodnie z § 23 ust. 2 rozporządzenia.
(akta kontroli str. 149 – 173)

Zgodnie z § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy zespół wspierająco-aktywizujący zbiera się w zależności od potrzeb, jednak co najmniej raz na 6 miesięcy celem omówienia realizacji indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego i osiągniętych rezultatów, a także ewentualnej możliwości ich modyfikacji. W okresie objętym kontrolą w Środowiskowym Domu Samopomocy w Chojnie odbyło się 15 spotkań zespołu. Na podstawie analizy protokołów ze spotkań stwierdzono, że ich tematyką było omawianie spraw bieżących ośrodka, w tym planu pracy, przygotowanie spotkań i wyjazdów, oraz ocena realizacji indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego.
(akta kontroli str. 174 – 205)

Na podstawie § 23 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy kierownik domu lub upoważniony przez niego pracownik organizuje, co najmniej raz na 6 miesięcy, zajęcia i szkolenie dla pracowników w zakresie tematycznym wynikającym ze zgłoszonych przez nich potrzeb, związanych z funkcjonowaniem domu. W okresie objętym kontrolą dla pracowników Środowiskowego Domu Samopomocy w Chojnie organizowane były m.in. następujące szkolenia oraz zajęcia:

- „Charakterystyka treningów prowadzonych w ŚDS wg art. 51 a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej” (6 marca 2024 r.),
- „Szkolenie dla terapeutów zajęciowych – efektywny personel w ŚDS w obliczu zmieniających się potrzeb uczestników” (21 maja – 7 czerwca 2024 r.),
- „Kurs kierownika wycieczek” (23 i 30 grudnia 2024 r.),
- „Prawne aspekty funkcjonowania Środowiskowych Domów Samopomocy 2024 r. z uwzględnieniem ustawy o ochronie zdrowia psychicznego” (27 listopada 2024 r.),
- „Zaburzenia lękowe u dorosłych” (13 grudnia 2024 r.),
- „Trening umiejętności komunikacyjnych z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się” (16 stycznia 2025 r.),
- „Trening umiejętności społecznych” (16 stycznia 2025 r.).

Tematyka szkoleń i częstotliwość ich organizowania była zgodna z zapisami § 23 ust.1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.
(akta kontroli str. 206 – 207)

Pomieszczenia i wyposażenie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie zlokalizowany jest na przedmieściach Chojny, przy ul. Orłąt 10, w otoczeniu zapewniającym spokój i bezpieczeństwo uczestnikom zajęć. Teren należący do ŚDS jest ogrodzony. W obiekcie zamontowano instalację alarmową. Na budynku umieszczona zastała tablica informacyjna z nazwą placówki. Nieruchomość stanowi własność Gminy Chojna i jest przekazana na rzecz ŚDS w trwały zarząd na podstawie Decyzji z dnia 12 lutego 2014 r.
ZBN.6844.4.9.2014.MD.

(akta kontroli str. 208 – 212)

Placówka mieści się w piętrowym, podpiwniczonym budynku. Wejście do budynku wyposażone jest w podjazd, a w budynku zamontowano windę. Do dyspozycji uczestników jest zagospodarowany teren zielony usytuowany przy placówce. Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie zajmuje pomieszczenia na parterze i piętrze budynku. Łączna powierzchnia użytkowa nieruchomości wynosi 533 m², natomiast powierzchnia pomieszczeń wykorzystywanych na działalność ŚDS wynosi 467 m² (na jednego uczestnika - 13,34 m²). Placówka spełnia zatem warunek określony w § 18 pkt 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, zgodnie z którym powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 uczestnika powinna wynosić nie mniej niż 8 m².

W Środowiskowym Domu Samopomocy w Chojnie znajdują się następujące pomieszczenia:

- hol,
- szatnia,
- sala ogólna – rekreacyjna,
- pracownia gospodarstwa domowego,
- jadalnia,
- sala rehabilitacyjna,
- pracownia plastyczna,
- pracownia rękodzielnicza,
- pracownia stolarsko-modelarska,
- pomieszczenie biurowe / pokój socjalny pracowników,
- pomieszczenie biurowe / pokój kierownika,
- pomieszczenie biurowe / pokój księgowości i kadr,
- pokój do indywidualnego poradnictwa, służący jako pokój do wyciszeń,
- łazienka dla mężczyzn z natryskiem najazdowym, z dodatkową toaletą, wyposażona w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych (uchwyty, krzeselko składane),
- łazienka dla kobiet posiadająca natrysk z płytkim brodzikiem z dodatkową toaletą, wyposażona w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych (uchwyty, krzeselko składane),
- dwie toalety dla uczestników na parterze (osobno dla kobiet i mężczyzn), wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych,
- dwie toalety dla uczestników na piętrze (osobno dla kobiet i mężczyzn), wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych,
- toaleta dla personelu,
- pomieszczenia gospodarcze.

(akta kontroli str. 213 – 214)

Szerokość otworów drzwiowych, brak progów oraz szerokość ciągów komunikacyjnych umożliwiają poruszanie się osobom mniej sprawnym oraz osobom korzystającym ze sprzętu ortopedycznego.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie korzysta także z pomieszczeń piwnicznych, w których znajdują się: kotłownia, pralnia oraz magazyny.

Placówka spełnia standard określony w § 18 pkt 5 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, odnośnie do liczby i rodzaju pomieszczeń. ŚDS posiada sprzęt gospodarstwa domowego (pralka, wyparzarko-zmywarka,

piekarnik, bateria gastronomiczna, okap, kuchenka mikrofalowa, lodówka dwudrzwiowa, drobny sprzęt AGD, żelazko, deska do prasowania, suszarka), telewizor, komputery, sprzęt muzyczny oraz sprzęt do ćwiczeń (m.in. orbitrek, rowery, „wioślarz”, rotor).

Zgodnie z § 18 pkt 5 lit. c rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy w domach, w których uczestnikami są osoby ze spektrum autyzmu w liczbie przekraczającej 3 osoby, pokój wyciszeń powinien stanowić odrębne pomieszczenie. W Środowiskowym Domu Samopomocy w Chojnie wśród uczestników jest 1 osoba z autyzmem, a zatem wymóg dotyczący oddzielnego pokoju do wyciszeń nie jest obowiązkowy do spełnienia.

W dniu 4 marca 2025 r. dokonano oględzin pomieszczeń użytkowanych przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie. Z oględzin sporządzono protokół, który został dołączony do akt kontroli.

(akta kontroli str. 215 – 220)

Świadczone usługi

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, mających trudności z funkcjonowaniem w życiu codziennym. Zgodnie z § 5 Regulaminu organizacyjnego celem działalności ŚDS jest zapobieganie nawrotom choroby psychicznej i przystosowanie do funkcjonowania w środowisku m.in. poprzez wsparcie psychiczne i społeczne, przeciwdziałanie izolacji społecznej, aktywizację, przywrócenie umiejętności samodzielnego radzenia sobie w życiu, pomoc w zachowaniu struktury dnia, pomoc w przeciwdziałaniu degradacyjnym skutkom choroby.

ŚDS świadczy usługi w postaci indywidualnych i zespołowych treningów, zajęć z zakresu kształtowania umiejętności czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Treningi realizowane są zgodnie z potrzebami określonymi w indywidualnych planach postępowania wspierająco-aktywizującego, w formie indywidualnej lub grupowej. Zajęcia realizowane są m.in. w pracowniach: stolarskiej, rękodzielniczej, plastycznej i rehabilitacyjnej.

Na podstawie analizowanej dokumentacji zbiorczej i indywidualnej stwierdzono, że w kontrolowanej placówce realizowane były następujące indywidualne lub zespołowe treningi samoobsługi i treningi umiejętności społecznych:

1. Trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym:
 - trening dbałości o wygląd zewnętrzny i trening nauki higieny (np. nauka pielęgnacji dłoni - wykonywanie manicure, nauka wiązania butów, nauka pielęgnacji włosów, składanie i przechowywanie odzieży, wyrabianie nawyków higienicznych, nauka stosowania kosmetyków i środków higienicznych, wyrabianie nawyków utrzymania czystości ciała i zmiany bielizny),
 - trening kulinarny (np. przygotowywanie posiłków i przetworów, pieczenie ciast, nabywanie umiejętności dobierania odpowiednich produktów do posiłku, nauka obsługi sprzętu AGD, nauka nakrywania, dekorowania i podawania do stołu, sprawdzanie dat przydatności produktów do spożycia),
 - trening umiejętności praktycznych (np. porządkowanie, nauka prania i prasowania, nauka korzystania z urządzeń domowych, ćwiczenia w zakresie znajomości danych osobowych, podpisywania się, znajomości dat i odczytywania godziny),

- trening budżetowy (np. nauka dokonywania zakupów i tworzenia listy zakupów, poznawanie wartości nominałów banknotów, nauka korzystania z karty płatniczej).
 - 2. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów (np. wdrażanie zasad prawidłowej komunikacji oraz właściwego zachowywania się w miejscach publicznych, nauka kultury wypowiedzi, trening rozpoznawania emocji, ćwiczenia z samooceny, wspólne obchodzenie świąt i uroczystości, udział w spotkaniach integracyjnych, trening radzenia sobie ze stresem, nauka zwrotów grzecznościowych, trening personalny i rozpoznawania problemów).
 - 3. Trening umiejętności komunikacyjnych (np. ćwiczenia logopedyczne, rozwijanie umiejętności ustnych wypowiedzi, spotkania z logopedą).
 - 4. Trening spędzania czasu wolnego (np. zajęcia komputerowe, oglądanie filmów, wyjścia do kina, do kręgielni, udział w imprezach i spotkaniach, zajęcia szachowe).
 - 5. Poradnictwo psychologiczne (np. trening funkcji poznawczych, poradnictwo indywidualne, udzielanie wsparcia emocjonalnego).
 - 6. Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych (np. nauka wypełniania druków urzędowych, pomoc przy załatwianiu spraw związanych z uzyskaniem świadczeń).
 - 7. Pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych (np. uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, towarzyszenie uczestnikowi podczas wizyt lekarskich, trening prozdrowotny, trening farmakologiczny).
 - 8. Niezbędna opieka (np. pomoc przy ubieraniu oraz wykonywaniu czynności higienicznych, opieka podczas wyjść).
 - 9. Terapia ruchowa (np. zajęcia z fizjoterapeutą, ćwiczenia ogólnokondycyjne, spacer, ćwiczenia z wykorzystaniem sprzętu sportowego).
 - 10. Umożliwienie spożywania gorącego posiłku przygotowywanego w ramach treningu kulinarnego.
 - 11. Inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy (zajęcia w pracowniach tematycznych).
- (akta kontroli str. 221 - 254)

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie nie dysponuje środkiem transportu – placówka korzysta z dowozów linii regularnych. Podopieczni ŚDS z terenu Gminy Chojna mają zapewniony dowóz przez cały rok kalendarzowy i nie ponoszą odpłatności za dojazd.

(akta kontroli str. 220 – 223)

Kontrolowana jednostka prowadzi stałą współpracę m.in. z:

- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Chojnie: w zakresie pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji materialnych i rodzinnych uczestników ŚDS,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie: w zakresie przygotowania odpowiedniej dokumentacji na potrzeby uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- Wojewódzkim Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności: w zakresie uzyskania przez uczestników świadczenia wspierającego,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych: w zakresie przygotowania dokumentacji związanej z przyznaniem renty socjalnej,

- placówkami medycznymi, w tym z poradniami specjalistycznymi: w zakresie systematycznego kontrolowania chorób uczestników, uzyskiwania niezbędnych zaświadczeń i dokumentacji,
- lokalnymi placówkami oświatowymi: przy organizacji spotkań integracyjno-edukacyjnych, konkursów, festiwali, spektakli.

(akta kontroli str. 224 – 225)

Współpraca z rodzinami i opiekunami uczestników ŚDS polegała na spotkaniach indywidualnych i grupowych, dotyczących wymiany informacji w zakresie organizacji pracy placówki, planowanych przedsięwzięć, stanu zdrowia fizycznego i psychicznego uczestników, obecności na zajęciach itp. Rodziny i opiekunowie uczestników ŚDS mają również możliwość udziału we wspólnych wyjazdach, wycieczkach i spotkaniach. (akta kontroli str. 226 – 228)

Dokumentacja zbiorcza i indywidualna

W celu dokumentowania świadczonych usług prowadzona jest dokumentacja zbiorcza oraz indywidualna uczestników.

Dokumentację zbiorczą stanowią:

1. Ewidencja, zawierająca następujące informacje:
 - imię i nazwisko,
 - data i miejsce urodzenia,
 - nr PESEL,
 - adres zamieszkania i numer telefonu,
 - dane opiekuna, w tym adres zamieszkania i numer telefonu, jeżeli taka osoba została wskazana,
 - data przyjęcia do domu,
 - informacje dotyczące okresu i przyczyny dłuższej niż 2-tygodniowa nieobecności uczestnika ŚDS,
 - informacje związane ze stanem zdrowia, np. stopień niepełnosprawności,
 - data odejścia z ŚDS.
2. Listy obecności, zawierające następujące informacje:
 - imię i nazwisko,
 - dni miesiąca,
 - zaznaczenie obecności – podpis uczestnika (ewentualnie upoważnionego pracownika).

(akta kontroli str. 229 – 233)

3. Dzienniki dokumentujące pracę zespołu wspierająco-aktywizującego, zawierające następujące informacje:
 - przyjęty na określony okres plan zajęć wspierająco-aktywizujących,
 - imię i nazwisko osoby prowadzącej,
 - wykaz osób uczęszczających na zajęcia,
 - tematyka zajęć i forma ich realizacji w układzie dziennym,
 - miejsce na uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników,
 - podpis osoby przeprowadzającej zajęcia.

Na podstawie analizy 7 dzienników zajęć stwierdza się realizowanie w 2024 r. następujących, przykładowych działań.

1. Dzienniki zajęć wspierająco-aktywizujących (I):

- trening prozdrowotny: prawidłowe dawkowanie leków, wdrażanie do systematycznego przyjmowania leków,
 - zabawy integrujące: warcaby, jenga, szachy,
 - trening kulinarny: przygotowywanie posiłków,
 - przygotowywanie listy zakupów,
 - prace plastyczne: malowanie farbami i kredkami, wykonywanie laurek okolicznościowych, wyklejanki, prace z plasteliny, prace z wykorzystaniem filcu,
 - wyjście do kina,
 - zajęcia edukacyjne: „Poznaj kraj – Włochy, Francja, Czechy”, dane osobowe, ćwiczenia z liczenia, poznawanie nominałów banknotów,
 - nauka wiązania butów,
 - przygotowywanie do udziału w przedstawieniu: próby, wykonywanie rekwizytów,
 - trening umiejętności komunikacyjnych: ćwiczenia słowne,
 - ćwiczenia z motoryki małej,
 - ćwiczenia z użyciem maty multimedialnej,
 - prace w ogrodzie.
2. Dziennik zajęć wspierająco-aktywizujących (II):
- tworzenie scenariusza przedstawienia, próby, nauka piosenek,
 - trening kulinarny: przygotowywanie posiłków, pieczenie ciasta,
 - fizjoterapia,
 - pogadanki wspierające „empatia”,
 - wdrażanie i asystowanie przy czynnościach higienicznych,
 - zajęcia rewalidacyjne: ćwiczenia w pisaniu i czytaniu,
 - trening budżetowy: nauka planowania wydatków,
 - wyjazd do kręgielni,
 - zajęcia relaksacyjne,
 - zajęcia sportowe: gra w piłkę, ćwiczenia z użyciem sprzętu sportowego,
 - wycieczka do Trzemeszki.
3. Dziennik zajęć wspierająco-aktywizujących (III):
- zajęcia stolarskie: wykonywanie drobnych napraw,
 - wykonywanie przedmiotów ozdobnych i dekoracji,
 - zajęcia komputerowe: nauka instalowania programów.
4. Dziennik zajęć wspierająco-aktywizujących (IV):
- ćwiczenia indywidualne i grupowe,
 - ćwiczenia z wykorzystaniem sprzętu sportowego,
 - ćwiczenia ogólnousprawniające,
 - ćwiczenia przy drabinkach,
 - ćwiczenia rozciągające,
 - gry i zabawy na powietrzu,
 - doskonalenie umiejętności jazdy na rowerze,
 - zabawy ruchowe.
5. Dziennik zajęć wspierająco-aktywizujących (V):
- trening funkcjonowania w życiu codziennym: nauka dbania o czystość ciała, pielęgnacja jamy ustnej, mycie rąk,

- zajęcia rewalidacyjne: ćwiczenia usprawniające percepcję wzrokową i artykulację, terapia ręki,
- zajęcia rękodzielnicze: kolorowanie szablonów, wykreślanie, szycie ozdób,
- trening kulinarny: przygotowywanie obiadu, prace porządkowe,
- gry komputerowe,
- muzykoterapia.

6. Dziennik zajęć psychologa:

- trening funkcji poznawczych,
- rozmowy motywujące: zaangażowanie, radzenie sobie z krytyką,
- trening relaksacyjny,
- udzielanie wsparcia emocjonalnego,
- rozmowy wyciszające nastrój,
- praca z uczestnikiem: myślenie automatyczne,
- analiza stanu emocjonalnego,
- biblioterapia „O radości”,
- ćwiczenia nad współpracą obu półkulową,
- udzielanie porad opiekunom.

7. Dziennik zajęć szachowych:

- nauka gry w szachy i warcaby,
- rozwiązywanie zadań szachowych,
- rozwiązywanie zadań logicznych,
- zabawy z wykorzystaniem szachów interaktywnych,
- przygotowywanie do udziału w zawodach szachowych,
- turnieje szachowe.

(akta kontroli str. 234 – 240)

Podczas analizy dzienników pracy stwierdzono, że zakres zajęć obejmuje tematykę poszczególnych pracowni, treningi umiejętności społecznych oraz nabywania kompetencji życiowych.

Zgodnie z § 24 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy dokumentację indywidualną powinny stanowić w szczególności: kopia decyzji kierującej do domu, kopia orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego, opinie specjalistów, notatki pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego dotyczące aktywności uczestnika, jego zachowań, motywacji do udziału w zajęciach oraz inne dokumenty mające zastosowanie przy opracowaniu indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego. W myśl § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego powinien być realizowany w porozumieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem.

Na podstawie określonego w Programie kontroli doboru celowego (m.in. 30% uczestników, w tym: osoby przyjęte w okresie kontrolowanym, osoby ubezwłasnowolnione, osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi) skontrolowano teczki z dokumentacją 12 uczestników przebywających w ośrodku wsparcia na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.R.536.4116.1.2023 z 14.12.2023 r.
2. OPS.R.1870.4116.1.2023 z 19.12.2023 r.
3. OPS.R.1589.4116.1.2023 z 20.12.2023 r.

4. OPS.R.5121.1.617.1.2024 z 29.01.2024 r.
5. OPS.R.5121.2472.1.2024 z 14.10.2024 r. oraz OPS.R.5121.2472.1.2025 z 16.01.2025 r.
6. OPS.R.1308.4116.1.2023 z 14.12.2023 r.
7. OPS.R.1457.4116.2.2023 z 22.11.2023 r.
8. OPS.R.5121.237.1.2025 z 27.01.2025 r.
9. OPS.R.1521.4116.1.2023 z 28.12.2023 r.
10. OPS.R.358.4116.1.2023 z 18.12.2023 r.
11. OPS.R.1172.4116.1.2023 z 14.12.2023 r.
12. OPS.R.2016.5121.1.2024 z 4.01.2024 r.

Decyzja wskazana w pkt 7 dotyczy osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Decyzje wskazane w pkt 5 i 8 dotyczą osób przyjętych w okresie objętym kontrolą. Decyzje wskazane w pkt 7, 11 i 12 dotyczą osób ubezwłasnowolnionych. Decyzje o skierowaniu po raz pierwszy wydawane były na czas określony, do trzech miesięcy. Decyzje przedłużające pobyt wydawane są na czas zgodny z okresem, na jaki został opracowany indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego. Skontrolowaną dokumentację indywidualną stanowiły następujące dokumenty (kopie lub oryginały):

- decyzja przyznająca usługi w ŚDS,
- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,
- zaświadczenia lekarskie o występujących zaburzeniach psychicznych oraz zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia,
- informacja o zapoznaniu się uczestnika z zasadami obowiązującymi w ośrodku wsparcia,
- informacja o uzgodnieniu terminu przyjęcia do ośrodka,
- indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego, uzgodniony z uczestnikiem lub jego opiekunem prawnym,
- opinie specjalistów (psychologiczne),
- ocena realizacji indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego (półroczna),
- notatki pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego,
- inna dokumentacja: karta informacyjna o uczestniku, ocena wstępna,

(akta kontroli str. 241 – 252)

Indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego zawiera określenie działań w ramach poszczególnych treningów i zajęć. Uczestnik lub jego opiekun prawny potwierdzają podpisem zgodę na udział w postępowaniu wspierająco-aktywizującym, wskazanym w planie. Okresowa ocena skuteczności postępowania wspierająco-aktywizującego sporządzana jest opisowo, przy uwzględnieniu aktywności i sprawności uczestnika, w tym sprawności fizycznej oraz osiągniętych rezultatów, a uczestnik (lub jego opiekun prawny) zapoznaje się z wynikami oceny. (akta kontroli str. 253 – 263)

Poprzednia kontrola kompleksowa w tej jednostce była przeprowadzona w dniach 10-12 kwietnia 2019 r. Działalność jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami i wydano następujące zalecenie pokontrolne: dostosowanie kwalifikacji pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego do wymogów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników

samorządowych oraz w rozporządzeniu w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Podczas kontroli potwierdzono realizację ww. zalecenia pokontrolnego.

Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Chojnie w zakresie objętym kontrolą ocenia się pozytywnie z nieprawidłowościami.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w ewidencji kontroli jednostki pod pozycją 9.

Przed podpisaniem protokołu kontroli, kontrolowany może zgłosić zastrzeżenia na piśmie co do jego treści, w ciągu 7 dni od daty otrzymania do podpisu.

Odmowa podpisania protokołu powinna być poprzedzona złożeniem pisemnych wyjaśnień przyczyn odmowy, co nie stanowi przeszkód do wszczęcia postępowania pokontrolnego.

Protokół sporządzono w dniu 2 kwietnia 2025 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz oznaczony nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejscowość i data podpisania protokołu, Chojna, 17.04.2025 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej
(...) Małgorzata Korzeniec
Kierownik
Środowiskowego Domu Samopomocy
w Chojnie

Zespół kontrolujący
(...) Ewa Golińczak – główny specjalista
(...) Dobrosława Woś – główny specjalista

Oświadczam, że w dniu 17.04.2025 r. zostałem/łam zapoznany z treścią protokołu oraz otrzymałem/łam jeden jego egzemplarz.

Kierownik jednostki kontrolowanej
(...) Małgorzata Korzeniec
Kierownik
Środowiskowego Domu Samopomocy
w Chojnie